

VERKOSTOMAINEN REKRYTOINTIMALLI MAAHANMUUTTAJIEN TYÖLLISTYMISEEN

Asiakkaana maahanmuuttaja

Vinkkejä työnhakuneuvontaan

TYÖN-
HAKIJALLE

TYÖN-
ANTAJALLE

TYÖN-
HAKU-
NEUVOJALLE

YRITYS-
NEUVOJALLE

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

Asiakkaana maahanmuuttaja
Vinkkejä työnhakuneuvontaan

Kirjoittaja: Satu Riikonen

ISBN 978-952-456-327-7 (painettu)
ISBN 978-952-456-328-4 (verkkójulkaisu)

ISSN 2343-0664 (painettu)
ISSN 2343-0672 (verkkójulkaisu)

Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 75.
© Humanistinen ammattikorkeakoulu 2019, Turku

Taitto ja kuvituskuvat: Emilia Reponen

Asiakkaana maahanmuuttaja

Vinkkejä työnhakuneuvontaan

BAANA PÄHKINÄNKUORESSA

TULOKSET KOLMEN VUODEN AJALTA

TYÖNHAKUNEUVONTA

**KAKSI BAANA-
NEUVONTA-
PISTETTÄ**

**YLI 2500 KÄYNTIÄ
NEUVONTA-
PISTEILLÄ**

**ASIAKKAISTA
NAISIA
21%**

**MILLÄ KIELILLÄ PALVELTIIN?
ARABIA, DARI/FARSI, SUOMI, ENGLANTI,
VENÄJÄ JA SOMALI**

**ASIAKKAISTA
MIEHIÄ
79%**

**ENITEN AUTETTIIN
TYÖNHAUSSA JA CV:N
KIRJOITTAMISESSA**

**ASIAKKAISTA KORKEA-
KOULUTETTUIJA
12,4%**

**YRITYS-
NEUVONTOJA
42**

TYÖLLISTYMINEN

**BAANAN AVULLA
TYÖLLISTYNYT
YLI 300 HENKILÖÄ**

**YLEISIMMÄT
TYÖLLISTYMISSALAT:
SIIVOUS, RAKENNUS,
RAVINTOLA**

**YHTEISTYÖHÖN
MUKAAN
LÄHTENEITÄ
YRITYKSIÄ 66**

TAPAHTUMAT JA KOULUTUKSET

**TILAISUUDET,
JOISSA BAANALLA
PUHEENVUORO
YLI 10**

**JÄRJESTETTYJÄ
TAPAHTUMIA JA
KOULUTUKSIA YLI 70**

**YRITYSTEN
KANSSA YHDESSÄ
JÄRJESTETTYJÄ
REKRYTOINTI-
TILAISUUKSIA
YLI 15**

NÄKYVYYS JA JULKAISUT

**FACEBOOK-
TYKKÄYKSIÄ**
1171

**FACEBOOK-
POSTAUKSIA**
541

**MATERIAALEJA
JA JULKAISUJA**
YLI 20

VIDEOITA
8

**MEDIA-
OSUMIA**
10

TYÖTUNTEJA
LÄHES
15 000

BAVNA

Työtä, koulutusta ja tukea yrittäjyyteen

ESR-HANKE 1.9.2016-31.8.2019

TYÖNHAKIJAN LÄHTÖTILANNE

10

VALMIUDET TYÖNHAKUUN

17

Osaamiskortit

19

Ammattikortit

21

KEINOJA TYÖNHAKUNEUVONTAAN

24

Yhteistyöverkosto

24

Omakielinen neuvonta

25

Rekrytointitilaisuus

25

Työhaastatteluharjoitus

26

Työhakutyöpajat ja -kerhot

27

Esimerkki onnistuneesta neuvonnasta: Baana-piste

29

HYÖDYLLISIÄ LÄHTEITÄ JA MATERIAALEJA

31

LIITTEET

33

Polku työelämään -kartta

33

Ohjeet turvapaikanhakijan palkkaamiseen

34

Työhaun yhdeksän askelta

36

LUKIJALLE

Oletko kokeillut rekrytointitilaisuutta tai osaamiskortteja? Tässä oppaassa on erilaisia työkaluja ja vinkkejä työnhakuneuvontaan, kun asiakkaana on maahanmuuttaja.

Työllistyminen on suuri yksittäinen tekijä kotoutumisen ja yksilön hyvinvoinnin edistämässä. Työllä on siis merkitystä. Työnhaku voi olla työlästä ja vaatii taitoja, joita vastikään maahan muuttaneella tai heikosti suomen kieltä taitavalla ei välttämättä ole. Aktiivinen työnhakija tekee selkeän ansioluettelon, kirjoittaa kiinnostavan työhakemuksen sekä esiintyy sujuvasti työhaastattelussa. Näiden lisäksi hän seuraa avoimia työpaikkoja, hahmottaa piilotyömarkkinoiden mahdollisuudet sekä hyödyntää omia verkostojaan työtehtävän löytymisessä. Maahanmuuttajat tarvitsevat usein tukea ja neuvoa, jotta voisivat hakea aktiivisesti töitä ja työllistyä Suomessa.

ESR-rahoitteinen Baana-hanke vastasi näihin tuen ja neuvonnan tarpeisiin ja tarjosi omakielistä työnhakuneuvontaa maahanmuuttaja-asiakkaille Varsinais-Suomessa vuosina 2016–2019. Hankkeessa tehtiin laajaa verkostotyötä sekä yhteistyötä yritysten kanssa. Näin onnistuttiin luomaan noin 300 työsuhdetta maahanmuuttaja-asiakkaille.

Tähän oppaaseen on koottu vinkkejä ja ideoita, joita on syntynyt Baana-hankkeen neuvonnoissa. Oppaassa esitellään aluksi lyhyesti ne asiat, mitkä usein vaikuttavat ulkomaalaistaustaisen henkilön työntekomahdollisuuksiin. Lisäksi oppaassa kerrotaan, miten omaa osaamista voi tunnistaa ja kehittää sekä kuvaillaan hyviä keinoja edistää työllistymistä. Työnhakuneuvonta on Baana-hankkeessa ollut asiakkaan kannustamista ja tukemista sekä tiivistä yhteistyötä eri toimijoiden, kuten työnantajien kanssa. On tärkeää muistaa, että jokaisen polku töihin on erilainen.

Poimi tästä oppaasta ideoita ja hyödynnä työkaluja neuvontatyössä joko sellaisenaan tai sovellettuna omaan työhösi!

TYÖNHAKIJAN LÄHTÖTILANNE

Suomessa työskentelevä ulkomaalainen tarvitsee usein oleskeluluvan. Neuvoja voi varautua kysymyksiin oleskeluluvista ja niihin liittyvistä työnteon rajoituksista, kun asiakkaana on vastikään maahan muuttanut henkilö. Maahanmuuttovirastosta voi tarkistaa sen, millaista oleskelulupaa mihinkin työtehtävään tarvitaan tai millaista työtä jo myönnetyllä luvalla saa tehdä.

Ulkomaalainen saa työskennellä Suomessa ilman oleskelulupaa, jos hän on jonkin EU-valtion, Norjan, Islannin, Sveitsin tai Liechtensteinin kansalainen. Näissä tapauksissa riittää, että rekisteröi oleskelunsa joko maistraattiin (pohjoismaalainen) tai Maahanmuuttovirastoon (muut kuin Pohjoismaiden kansalaisuudet).

Muiden maiden kansalaiset tarvitsevat Suomessa luvan tai oikeuden työntekoon. Joskus asiakkaat eivät itsekään hahmota sitä, minkälaista työtä voivat tehdä. Neuvojan on hyvä ymmärtää asiakkaan lähtötilanne, jotta osaa ohjata asiakasta oikein sekä työnhaussa että muissa työsuhteeseen liittyvissä asioissa.

Neuvontatyössä ei tarvitse tietää kaikkea oleskelulupiin liittyviä asioita. Perusperiaatteet on hyvä tuntea sekä se, mihin asiakkaan kannattaa olla seuraavaksi yhteydessä. Maahanmuuttoviraston nettisivuilta www.migri.fi löytyy vastaukset yleisiin kysymyksiin. Asiakkaan lähtötilannetta ei aina tarvitse välttämättä selvittää työnhakuneuvonnassa, sillä kaikkia voi neuvoa cv:n teossa ja työnhaun periaatteissa. Työnhakutaitojen harjoittelu ja ylläpito on tärkeää kaikille.

Turvapaikanhakijan
työnteko-oikeuden
varmistus

Maahanmuuttovirasto
puh.0295 433 155
(ma-pe 9-12)

Työnteko-oikeus:
Työnteko-oikeutesi
alkaa joko kolmen tai
kuuden kuukauden
kuluttua siitä, kun olet
hakenut turvapaikkaa
Suomesta.

Raja on kuusi kuukautta
silloin, kun et ole esittänyt
matkustusasiakirjaa.

**TURVAPAIKAN-
HAKIJA**

Maahanmuutto-
viraston sivuilla on lista
ammateista, jotka:

- tarvitsevat
oleskeluluvan
- tarvitsevat pelkän
työluvan (esim.
kausityöhön)
- eivät tarvitse
oleskelulupaa tai
työlupaa.

Jos aiot työskennellä
Suomessa, tarvitset
yleensä oleskeluluvan.
Oleskeluluvan tyyppi
riippuu siitä, millaista
työtä teet.

**EI EU-
KANSALAINEN,
EI VIELÄ OLESKELU-
LUPAA**

EU-kansalainen:
Voit työskennellä
Suomessa vapaasti
enintään 3 kuukauden
ajan. Yli 3kk työskentelyä
varten sinun pitää rekis-
teröidä oleskeluoikeutesi
Maahanmuuttovirastossa
(Pohjoismaan kansalai-
nen tekee rekisteröinnin
maistraatissa).

Tarkista jatkuvan
oleskeluluvan (A-lupa)
kohdalla erikseen ehdot
Maahanmuutto-
virastosta.

Sinulla on rajoittamaton
työnteko-oikeus
(ks. tarkemmin:
www.migri.fi/hakijan-tyonteko-oikeus)

**SUOMEN KANSALAI-
SUUDEN SAANUT/
EU-KANSALAINEN/
PYSYVÄ TAI JATKUVA
OLESKELULUPA**

Oleskelulupakortissasi
kerrotaan, saatko
työskennellä kaikilla
aloilla vai vain tietyillä
aloilla.

Oleskelulupa-
kortissasi lukee, kauanko
oleskelulupasi on
voimassa. Jos lupasi
vanhenee, sinun on
haettava jatkolupaa.

Tarkista
oleskelulupakortistasi
ja saamastasi oleskelu-
lupapäätöksestäsi,
onko sinulla
työnteko-oikeus
Suomessa.

**MUULLA
OLESKELULUVALLA
SUOMESSA OLEVA**

Jos sinulla on
oleskelulupa opiskelusi
perusteella, saat tehdä
ilman rajoitusta työtä
joka liittyy tutkintoosi
(työharjoittelu ja loppu-
työn tekeminen). Muuta
työtä saat tehdä keski-
määrin 25 h viikossa
lukukauden aikana ja
ilman rajoitusta kesä- ja
joululomien aikana.

Jos olet suorittanut
tutkinnon Suomessa,
voit hakea oleskelulupaa
työnteon perusteella
ilman TE-toimiston
osaharkintaa.

**OPISKELUN
PERUSTEELLA
OLESKELULUPA**

Baana-hankkeen asiakasneuvontojen yleisimmät lähtötilanteet ovat koottuna esimerkkihenkilöiksi alle. Esimerkkien henkilöt eivät ole todellisia.

Olen turvapaikanhakija ja haluaisin löytää työpaikan

*Olen Azra ja olen 24-vuotias turvapaikanhakija Irakista. Saavuin Suomeen vuonna 2015 ja minulla on kielteinen turvapaikkapäätös Maahanmuuttovirastosta, ja olen valittanut päätöksestä hallinto-oikeuteen. Odotan uutta päätöstä. Haluan tehdä työtä, jotta saan työkokemusta ja palkkaa. Minulla on tietotekniikkain-
sinööri koulutus kotimaastani. Minulla ei ole passia eikä suomalaista henkilötunnusta.*

Miten neuvoo Azraa?

Azralla on työnteko-oikeus, koska hän on saapunut Suomeen jo muutama vuosi sitten ja hänen turvapaikanhakuprosessinsa on vielä kesken. Turvapaikanhakijalla työnteko-oikeus alkaa kolme kuukautta turvapaikan hakemisen jälkeen, jos hänellä on matkustusasiakirja saapuessaan maahan. Jos hänellä ei ole matkustusasiakirjaa, niin hänen tulee odottaa kuusi kuukautta ennen kuin hän voi aloittaa työntekoa Suomessa. Työnteko-oikeus tarkoittaa sitä, että turvapaikanhakija saa työskennellä vapaasti kaikenlaisissa työtehtävissä.

Azra voi hakea verokortin verotoimistosta. Sähköinen palvelu on hankalaa henkilölle, jolla ei ole suomalaista henkilötunnusta, joten Azran kannattaa vierailla verotoimistossa. Siellä Azralle luodaan keinohenkilötunnus, joka on vain veronmaksua

varten oleva tunnustenumero. Turvapaikanhakija maksaa veronsa Suomeen.

Azralla ei ole passia eikä henkilötodistusta, joten hän ei luultavasti saa avattua pankkitiliä Suomessa. Turvapaikanhakijan palkanmaksu herättää usein kysymyksiä työnantajilta. Palkanmaksu onnistuu esimerkiksi Moni-kortille (www.moni.fi), joka on prepaid-tyyppinen henkilökohtainen maksukortti. Palkan voi maksaa myös esimerkiksi jonkin yhdistyksen pankkitilille.

Turvapaikanhakijana voi tehdä töitä niin kauan että kielteinen turvapaikkapäätös on lainvoimainen. Päätökset ja niiden valituskerrokset kestävät usein pitkään, jopa vuosia, joten turvapaikanhakija voi työskennellä koko tämän ajan.

Kun neuvoo Azraa työnhaussa, niin kannattaa huomioida, että palkka vaikuttaa vastaanottorahaan. Vastaanottoraha on toimeentulotukeen rinnastettavaa avustusta. Vastaanottokeskuksessa asuvalta turvapaikanhakijalta saatetaan periä vuokraa, jos hänen tulonsa kasvavat.

Joskus työnantajat eivät tiedä, että turvapaikanhakijoilla on oikeus työntekoon. Työnantajien yleisiin kysymyksiin turvapaikanhakijoiden palkkaamisesta on vastattu tämän julkaisun liitteestä "Ohjeet turvapaikanhakijan palkkaamiseen". Löydät sen myös sähköisessä muodossa nettisivulta www.baanalla.fi. Azran kannattaa toimittaa kyseinen ohje työnantajalle rekrytointitilanteessa, jos työnantaja epäroi turvapaikanhakijan palkkaamista.

Haluan työskennellä Suomessa mutta en ole EU-kansalainen eikä minulla ole oleskelulupaa

Nimeni on Anna ja olen 39-vuotias australialainen arkeologi. Olen tällä hetkellä turistina Suomessa, mutta toiveeni on jäädä tänne. Haluaisin työskennellä Turun yliopistossa tutkijana vähintään vuoden. Turun yliopisto on toivottanut minut tervetulleeksi.

Miten neuvoo Annaa?

Jos Anna aikoo työskennellä Suomessa, hän tarvitsee oleskeluluvan. Maahanmuuttovirastosta voi selvittää sen, minkälaista oleskelulupaa hän tarvitsee ja miten sitä haetaan.

Anna voi hakea oleskelulupaa ansiotyötä varten. Tutkijat ovat nimetty omana erityisryhmänään ja tutkijan tehtävää varten Annan ei tarvitse pyytää TE-toimiston osaharkintaa oleskelulupaa varten. Tietyillä mailla on myös erillisiä sopimuksia Suomen kanssa työnteon mahdollistamisesta toisessa sopimuksen kohteena olevissa maissa. Tämä kannattaa vielä erikseen tarkistaa Maahanmuuttovirastosta.

Myös muuhun oleskeluun kuin työntekoon tarvitaan usein oleskelulupa.

Anna pääsee varmastikin Suomeen tutkijaksi, jos pystyy osoittamaan toimeentulonsa ja hänellä on sopimus Turun yliopiston kanssa. Annan on osoitettava, että hänen toimeentulonsa on taattu Suomessa koko oleskeluluvan voimassaolon ajan.

Vaaditut tulorajat voi tarkistaa Maahanmuuttovirastosta. Tutkijana ei välttämättä tarvitse olla palkkasuhteessa vastaanottavaan organisaatioon, mutta toimeentulo on joka tapauksessa todennettava. Jos Annan oleskeluluvan perusteet muuttuvat tai määräaika umpeutuu, kannattaa hänen hakea ajoissa uutta oleskelulupaa tai muutosta aikaisempaan.

Jos työntekijän oleskeluluvan perusteet muuttuvat tai määräaika umpeutuu, kannattaa hakea ajoissa uutta oleskelulupaa tai muutosta aikaisempaan.

Haluan työnhakijaksi Suomeen ja olen EU-kansalainen

Minä olen William ja olen 27-vuotias tanskalainen ohjelmistoinsinööri. Haluaisin muuttaa Suomeen tekemään töitä. Voinko hakea töitä Suomessa?

Miten neuvoo Williamia?

William voi työskennellä Suomessa vapaasti. EU-kansalainen tai Islannin, Liechtensteinin, Norjan tai Sveitsin kansalainen voi työskennellä Suomessa ilman oleskelulupaa. Jos William aikoo oleskella Suomessa yli kolme kuukautta, tulee oleskelu rekisteröidä joko maistraatissa (Pohjoismaiden kansalaiset) tai Maahanmuuttovirastossa (muut kuin Pohjoismaiden kansalaisuudet).

EU-kansalaisilla on Suomessa rajoittamaton työntekooikeus. Vaikka William ei tarvitse oleskelulupaa työntekoon Suomessa, luultavasti hän tarvitsee kuitenkin tukea ja apua työnhakuun.

Vaikka EU-kansalainen ei tarvitse oleskelulupaa työntekoon Suomessa, voi hän tarvita tukea ja apua työnhakuun

Minulla on oleskelulupa Suomessa muun kuin työn perusteella, voinko työskennellä täällä?

Nimeni on Lara ja olen töissä maatalan lomittajana Suomessa. Olen saanut työntekijän oleskeluluvan kaksi vuotta sitten, ja oleskelulupakorttini on B-tyyppi. Haluan hakea osa-aikaista työpaikkaa kaupan alalta sekä päästä opiskelemaan. Mitä minun tulee tehdä?

Miten neuvoo Laraa?

Oleskelulupakortissa lukee tai Maahanmuuttovirastosta voi selvittää sen, miten kauan Laran oleskelulupa on voimassa ja saako hän työskennellä kaikilla vai vain määrätyillä aloilla (esimerkiksi maatalous) tai työpaikoilla (esimerkiksi Kukkakeidas). Jos lupa vanhenee tai oleskeluluvan peruste muuttuu, oleskelulupa on haettavat jatkoa, muutosta tai uutta oleskelulupaa.

Laran oleskeluluvassa lukee B ja se tarkoittaa, että hänen oleskelulupansa on määräaikainen ja se on myönnetty tilapäisenä.

Oleskeluluvat myönnetään joko määräaikaisena tai pysyvinä, oleskeluluvan tyyppi riippuu maassa oleskelun tarkoituksesta. Ensimmäinen oleskelulupa on aina määräaikainen. Määräaikainen oleskelulupa myönnetään joko tilapäisenä tai jatkuvana oleskelulupana.

Luultavasti Laran oleskelulupakortissa lukee, että hän saa tehdä maataloustöitä. Jos Lara haluaa vaihtaa alaa, hänen on löydettävä työtä kaupan alalta ja haettava sen perusteella oleskelulupaa. Tätä oleskelulupaa haetaan yhdessä tulevan työnantajan kanssa. Silloin oleskelulupaa edeltää TE-toimiston osapäätös, vaikka päätöksen oleskeluluvasta antaa Maahanmuuttovirasto.

Oleskelulupatyyppi merkitään oleskelulupaan kirjaintunnuksella:

MÄÄRÄAIKAINEN OLESKELULUPA

Tilapäinen oleskelulupa = B

Jatkuva oleskelulupa = A

PYSYVÄN OLESKELULUPA = P

Pitkään maassa oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan kirjaintunnus on P-EU tai P-EY.

Lara voi hakea oleskelulupaa opiskelun perusteella, jos hän pääsee tutkintoon johtavaan koulutukseen. Kun Lara suorittaa suomalaisen tutkinnon, hän voi hakea työn perusteella oleskelulupaa ilman TE-toimiston osaharkintaa. Näissä molemmissa vaihtoehtoisissa eli sekä työn perusteella että opiskelun perusteella haettavissa oleskeluluvissa Laralta vaaditaan riittävä toimeentulo Suomessa asumiselle.

Jos Laralla ei ole koulusta valmistuttuaan työpaikkaa odottamassa, hän voi hakea jatkolupaa työnhakua varten. Tätä oleskelulupaa varten tulee tehdä hakemus ennen kuin opiskelijan oleskelulupa päättyy. Työnhakuun perustuvaa oleskelulupaa myönnetään yhden kerran ja enintään yhdeksi vuodeksi.

Yleisiä huomioita oleskeluvasta työn perusteella

Jos ulkomaalainen haluaa tulla Suomeen työskentelemään, hän voi hakea *oleskelulupaa työn perusteella*. Silloin hänellä tulee olla työpaikka sovittuna ennen oleskeluluvan hakemista. Työn perusteella voi hakea työntekijän oleskelulupaa tai muuta oleskelulupaa ansiotyötä varten. Lupatyyppiin vaikuttaa se, minkälaista työtä henkilö tulee Suomessa tekemään. EU-valtion, Norjan, Islannin, Sveitsin tai Liechtensteinin kansalaiset voivat vapaasti työskennellä Suomessa.

Työntekijän oleskelulupaa varten tarvitaan usein työ- ja elinkeinotoimiston (TE-toimisto) *osapäätös*. TE-toimiston osapäätös perustuu kokonaisuarkintaan, joka sisältää työvoiman saatavuuden eli saatavuusharkinnan, työsuhteen ehtojen sekä työnantajan ja työntekijän edellytysten arvioinnin.

Saatavuusharkinta tarkoittaa sitä, että Suomessa toimivien työnantajien edellytetään ensisijaisesti rekrytoivan työvoimaa työmarkkinoilla jo olevan työvoiman piiristä. TE-toimisto arvioi, onko avoimena olevaan työpaikkaan kohtuullisessa ajassa saatavissa sopivaa työvoimaa omalta työmarkkina-alueelta (EU/ETA-alue). Työnantajalta voidaan pyytää selvitystä rekrytoinnista sekä vaatia työpaikan ilmoittamista avoimeksi. Jos osapäätöksessä arvioidaan, että työvoimaa on saatavissa, niin työnhakija ei saa oleskelulupaa kyseisen työtehtävän tai työpaikan perusteella. Päätöksen oleskeluvasta tekee Maahanmuuttovirasto.

Saatavuusharkinnan lisäksi työntekijällä on oltava *riittävä pätevyys* ja *ammattitaito avoimena olevaan tehtävään*. Työnantajalla on puolestaan oltava edellytykset suoriutua työnantajavelvollisuuksista. *Työsuhteen ehtojen on oltava kunnossa* eli voimassaolevien säännösten ja asianomaisen työehtosopimuksen mukaiset.

Asiakkaan lähtötilannetta ei tarvitse välttämättä selvittää. Kaikkia voi neuvoa CV:n teossa ja työnhaun periaatteissa!

Jos TE-toimiston osapäätös on myönteinen, voi Maahanmuuttovirasto myöntää työntekijän oleskeluluvan. Päätöksen edellytyksenä on, että ulkomalaisen työntekijän *toimeentulo on turvattu ansiotyöstä saatavalla tulolla oleskeluluvan voimassaolon ajan.*

On myös *työtehtäviä, joihin ei tarvita oleskelulupaa.* Silloin kyseessä ovat tietynlaiset tehtävät (esimerkiksi tulkki) tai työskentely voi olla ajallisesti rajoitettua. Näissä tapauksissa oleskelu Suomessa on luvallista joko viisumilla tai viisumivapauden perusteella. Luettelo ja lisätietoa näistä tehtävistä löytyy Maahanmuuttoviraston nettisivuilta.

Oleskelen Suomessa perhesiteen perusteella. Voinko mennä töihin?

Olen Yusuf 33-vuotias ja saapunut Suomeen neljä vuotta sitten. Minulla on oleskelulupa perhesiteen perusteella. Vaimoni on kuitenkin puhunut mahdollisesta avioerosta. Voinko hakea työpaikkaa?

Miten neuvoa Yusufia?

Yusuf voi työskennellä Suomessa haluamallaan alalla. Hänellä on rajoittamaton työnteko-oikeus. Jos Yusuf eroaa, hänen tulee hakea oleskelulupaa jollain muulla kuin perhesiteen perusteella. Yusufin kannattaa myös selvittää, onko hänellä mahdollisuuksia hakea Suomen kansalaisuutta.

Haluan työskennellä opintojeni ohella ja minulla on oleskelulupa opiskelun perusteella

Nimeni on Ivan ja olen 25-vuotias Venäjältä kotoisin oleva ammattikorkeakouluopiskelija. Minulla on oleskelulupa, joka on myönnetty opiskelun perusteella. Haluan löytää töitä opiskelun ajaksi sekä kesälomaksi kesätöitä.

Miten neuvoa Ivania?

Koska Ivan oleskelee Suomessa opiskelijan oleskeluluvalla, saa hän tehdä tutkintoon liittyvää työtä (työharjoittelu ja lopputyön tekeminen) ilman rajoitteita. Muuta työtä kuin tutkintoon liittyvää, hän voi tehdä keskimäärin 25 tuntia viikossa lukukauden aikana ja ilman rajoitusta kesä- ja joululomien aikana.

Jos Ivan suorittaa tutkinnon Suomessa, hän voi hakea oleskelulupaa työskentelyn tai työnhaun perusteella. Suomessa tutkinnon suorittaneen ei tarvitse hakea TE-toimiston osaharkintaa.

Tarkista tiedot oleskeluluvista:

Maahanmuuttovirasto (www.migri.fi)

Ota aina selvää asioista tai ohjaa eteenpäin. Oleskelulupiin ja työntekoon liittyvät asiat ovat tapauskohtaisia ja nopeasti muuttuvia.

Peruseriaatteet on hyvä tuntea.

VALMIUDET TYÖNHAKUUN

Suomessa koulutuksilla ja tutkinnoilla sekä aikaisemmalla työkokemuksella on merkitystä työhaussa. Työntajat ovat kiinnostuneita siitä, mitä hakija on aikaisemmin tehnyt ja mitä osamista hänellä on. Ulkomailla suoritettut tutkinnot voivat olla rekrytoijille vieraita.

Muulla kuin Suomessa suoritettujen tutkintojen tunnistamisesta ja tunnustamisesta voi kysyä Opetushallituksesta ja oppilaitoksista. Tutkintojen tunnustamisella tarkoitetaan päätöstä siitä, millaisen kelpoisuuden toisessa maassa suoritettu tutkinto antaa työtä tai opiskelupaikkaa haettaessa. Jos tehtävään ei lainsäädännön perusteella vaadita tiettyä tai tietyn tasoista koulutusta tai ammatinharjoittamisoikeutta, työnantajat arvioivat ulkomaisen tutkinnon antamaa pätevyyttä, kun he päättävät työntekijöidensä valinnasta.

Joskus työnantajalle riittää, että muulla kuin Suomessa suoritettun tutkinnon sisältö on kuvailtu kattavasti. Ulkomailla hankittu työkokemus kannattaa kirjoittaa mahdollisimman konkreettisesti työhakemukseen ja ansioluetteloon.

Baana-hankkeen asiakkaat ovat yllättyneet siitä, miten suuri merkitys Suomessa on koulutuksella ja tutkinnoilla. Asiakkailla ei useinkaan ole työtodistusta tai tarkkaa tietoa aikaisemmasta työnantajastaan, joten työkokemuksella kerättyä ammattitaitoa voi olla vaikeaa todistaa työnhakuvaiheessa. Näyttötutkintojen yleistyminen vastaa hyvin tähän tarpeeseen.

Varmista työnhakijan oikeudet koulutukseen tai TE-palveluihin.

KOULUTUKSEN KAUTTA

Kotimaassa tehdyn tutkinnon tunnustaminen
Näyttötutkinto
Oppisopimuskoulutus
Ammatillinen työvoimakoulutus
Ammatillinen koulutus
Lukio
Korkeakoulut

SUORAAN

Valmiina jo riittävä:
osaaminen
kokemus
koulutus
kielitaito

KOKEMUKSEN KAUTTA

Työkokeilu
Rekrytointikokeilu
Palkkatuki
Vapaaehtoistyö
Harrastukset

Asiakkaiden kysymykset muualla kuin Suomessa suoritettujen tutkintojen kelpoisuudesta ovat moninaisia. Jokainen tapaus vaatii selvitystyötä ja perehtymistä asiakkaan tilanteeseen.

Tässä on yksi esimerkki Baana-hankkeen yleisistä kysymyksistä koulutukseen liittyen. Henkilö ei ole todellinen.

Olen Nadia ja olen suorittanut kosmetologitutkinnon Venäjällä. Haluaisin työskennellä kosmetologina Suomessa. Voinko hakea töitä täällä?

Miten neuvoa Nadiaa?

Kosmetologin työtä voi harjoittaa Suomessa ilman vaadittavaa tutkintoa. Nadian kannattaa käännettää tutkintotodistuksensa suomen tai englannin kielelle, jotta hän voi osoittaa pätevyytensä työnantajalle. Hän voi kirjoittaa koulutuksen sisällöstä

laajasti työhakemukseen tai ansioluetteloon. Jos kosmetologin tehtäviin kuuluu injektioita, henkilöllä tulee olla terveydenhuollon alan tutkinto.

Lisätietoa:

Opetushallitus:
https://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/tutkintojen_tunnustaminen

Osaamiskortit

Oman osaamisen tunnistaminen on tärkeää, kun selvitetään asiakkaan valmiuksia työnhakuun ja työelämään. On usein helppo kertoa siitä, mitä kouluja on käynyt tai mitä töitä on tehnyt. Mutta voi olla vaikea sanoittaa sitä, mitä niissä on oikeastaan oppinut tai kertoa sitä vieraalla kielellä. Joissakin kulttuureissa oman osaamisen esilletuonti ei ole edes hyväksyttävää.

Nykyään suomalaisessa työnhakumaailmassa oman osaamisen tunnistaminen ja sanoittaminen ovat ensiarvoisen tärkeitä taitoja. Omasta osaamisesta tulee osata sekä kirjoittaa työhakemukseen että kertoa sujuvasti työpaikkahaastattelussa.

Työnantajaa ei vakuuteta luettelemalla omia hyviä ominaisuuksia tai taitoja ulkomuistista, vaan omia vahvuuksia ja heikkouksia tulee aidosti tunnistaa. Hyvä tapa kertoa omasta osaamisestaan on käyttää esimerkkejä: Missä tehtävässä on viime aikoina onnistunut ja minkälaista palautetta on saanut?

Baana-hankkeessa on laadittu osaamiskortit, joita käytetään neuvontatilanteissa oman osaamisen hahmottamiseen ja siitä kertomiseen. Osaamiskortteissa on yhdeksän taitoa ja ominaisuutta, jotka ovat työelämässä tunnistettuja ja kysytyjä. Nämä taidot ja ominaisuudet on koottu osaamiskorteiksi yhteistyössä Baana-hankkeen asiakkaiden ja yhteistyöyritysten edustajien kanssa.

Työelämässä tarvittavista ominaisuuksista kortteihin valittiin seuraavat: kielitaitoinen, oma-aloitteinen, aikatauluja noudattava, voimakas, oppimishaluinen, it-taitoinen, ahkera, asiakaspalveluhenkinen, empaattinen, luotettava, järjestelmällinen, ruuanlaittotaitoinen, kädentaidot omaava (tekstiili ja tekeminen), yhteistyökykyinen ja idearikas.

KOLME ERI TAPAA HYÖDYNTÄÄ OSAAMISKORTEJA:

Levitä osaamiskortit pöydälle ja pyydä asiakasta poimimaan kolme korttia, jotka kuvaavat hänen vahvuuksiaan ja/tai heikkouksiaan. Pyydä perustelevaan valintaa esimerkkien avulla. Miettikää yhdessä, miten heikkouksia voisi kehittää ja miten vahvuuksista voisi kertoa työnhaun eri vaiheissa.

Haluat esitellä asiakkaallesi avoimen työpaikan. Kerro avoimesta työtehtävästä osaamisperusteisesti. Näytä asiakkaalle niitä osaamiskortteja, mitä tehtävässä tarvitaan. Esimerkiksi suunnittelijan työssä tarvitaan koordinoitukykyä ja idearikkautta.

Kannusta asiakasta ottamaan osaamiskortteja (esimerkiksi kolme asiakkaan vahvuutta kuvailevaa korttia) mukaan työpaikkahaastatteluun.

Hyvä tapa kertoa omasta osaamisestaan on käyttää esimerkkejä.

OSAAMISKORTEJEJA VOI HYÖDYNTÄÄ TYÖNHAKUNEUVONNASSA MONELLA TAVALLA:

kielitaitoinen
proficient in languages
متعدد اللغات

oma-aloitteinen
resourceful
مستقل

aikatauluja noudattava
punctual
منضبط بالمواعيد

voimakas
strong
قوي

oppimishaluinen
willing to learn
محب للتعلم

it-taidot
IT skills
معارف تكنولوجيا المعلومات

ahkera
hard-working
مجتهد

asiakaspalveluhenkinen
customer service oriented
ذو توجه لخدمة العملاء

empaattinen
empathetic
متعاطف

järjestelmällinen
organised
مُنظم

ruuanlaittotaitoinen
cooking skill
يمكنه تحضير طعام

kädentaidot, tekstiili
textile craft skills
مهارات يدوية (أعمال النسيج)

kädentaidot, tekninen
technical manual skills
مهارات يدوية (أعمال تقنية)

yhteistyökykyinen
cooperative
يمكنه العمل في فريق

idearikas
imaginative
غني بالافكار

Ammattikortit

Työelämä ja ammatit ovat osittain kulttuurisidonnaisia. Suomessa on useita erilaisia ammatteja ja tehtävänimikkeitä kuin esimerkiksi Iranissa, vaikka osa ammateista on myös samanlaisia. Baana-hankkeessa luotiin ammattikortit helpottamaan ammateista ja niihin liittyvistä tehtävistä kertomista.

Ammattikortit on tarkoitettu helpottamaan keskustelua silloin, kun keskustelijoilla ei ole sujuvaa yhteistä kieltä. Asiakas voi korttien avulla kertoa aikaisemmasta ammatistaan, työkokemuksestaan tai tulevaisuuden haaveammattista. Ammattikortteja voi käyttää myös avoimien työpaikkojen kuvailussa tai koulutukseen haettaessa.

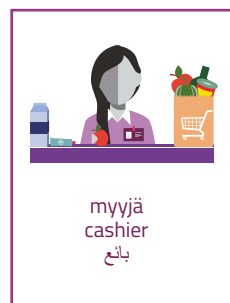
Työelämä ja ammattinimikkeet muuttuvat jatkuvasti. Kortteihin valittiin ammattinimikkeet Baana-hankkeen neuvontojen kokemusten perusteella eli ammattikorteissa on kuvailtu niitä nimikkeitä, joista asiakkaat olivat kiinnostuneita ja joihin asiakkaita työllistyi hankkeen aikana.

Ulkomailla hankittu työkokemus kannattaa kirjoittaa mahdollisimman konkreettisesti työhakemukseen ja ansioluetteloon.

HYÖDYNNÄ AMMATTIKORTTEJA VAIKKA NÄIN:

1. Pyydä asiakasta valitsemaan kolme häntä eniten kiinnostavaa ammattia. Pohtikaa sen jälkeen yhdessä sitä, mitä osaamista niihin tarvitaan. Voitte hyödyntää tässä pohdinnassa osaamiskortteja. Asiakas voi selvittää sen, minkälaisista koulutusta ja / tai kokemusta kyseisiin ammatteihin tarvitaan.
2. Ammattikortteja voi hyödyntää avoimien työpaikkojen esittelyssä. Ammattikortteja näyttämällä onnistuu kertoa ja kuvaila ammattinimikkeitä ja niihin liittyviä tehtäviä.

**AMMATTIKORTTEJA VOI KÄYTTÄÄ NEUVONTATILANTEISSA YHTEISEN YMMÄRRYKSEN
VARMISTAMISESSA TAI HAAVEAMMATISTA KERTOMISESSA**

rengasasentaja
tyre fitter
فني تبديل إطارات

autonasentaja
motor mechanic
ميكانيكي سيارات

autonpesijä
car washer
عامل غسل سيارات

autonkuljettaja
driver
سائق

kiinteistöhoitaja
janitor
را يعالعمار

muurari
mason
بناء

maalari
painter
نقاش

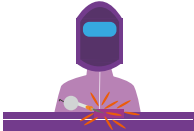
rakennusapulainen
construction worker's assistant
مساعد بناء

terminaalityöntekijä
terminal worker
عامل محطة

muuttotyöntekijä
mover
عامل شحن أثاث

hitsaaja
welder
عامل لحام

tutkija
researcher
باحث

puutarhityöntekijä
gardener's assistant
عامل حديقة

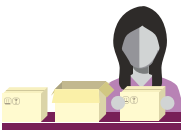
pesulatyöntekijä
laundry worker
عامل مغسلة

graafinen suunnittelija
graphic designer
مصمم جرافيك

ompelija
sewer
خياط/خياطة

pakkaaja
packager
عمل تعبئة

koordinaattori
coordinator
منسق

KEINOJA TYÖNHAKU- NEUVONTAAN

Yhteistyöverkosto

Avoimia työpaikkoja löytyy netistä, mutta omat verkostot eli ystävät, tuttavat ja entiset työkaverit ovat työpaikan etsimisessä ensiarvoisen tärkeitä. Neuvonnassa kannattaa auttaa asiakasta etsimään työpaikkaa laajasti, myös avoimien työpaikkojen ulkopuolelta. Tiivis ja aktiivinen verkosto edistää työllistymisiä. Työnhakijan oman verkoston lisäksi voi työnhaussa kannattaa hyödyntää neuvonnan verkostoa.

Baana-hankkeen verkosto muodostui Turun kaupungin toimijoista, erilaisista monikulttuurisuus-työtä ja työllistymistä edistävästä yhdistysten että oppilaitosten hankehenkilöistä. Verkoston jäsenet jakoivat tietoa avoimista työtehtävistä ja koulutuspaikoista, rekrytointilaisuuksista sekä muista asiakkaiden työllisyyttä edistävästä toiminnoista. Yhteistyö tiivistyi verkoston yhteiseen kampanjaan, jonka tavoitteena oli vähentää työnantajien ennakkoluuloja maahanmuuttajia kohtaan. Lisätietoa verkostosta ja kampanjasta löytyy osoitteesta www.toissataalla.fi

Myös yritys yhteistyötä tehtiin Baana-hankkeen aikana aktiivisesti ja 66 yhteistyöyritystä ilmoittautui mukaan edistämään hankkeen tavoitteita. Yritysyhteistyön muotoja olivat mm. rekrytointilaisuudet ja uuden työntekijän perehdytyksessä tukeminen.

TÖIHIN

kokopäivätyö, vuorotyö, keikkatyö, osa-aikatyö, nollatuntisopimus, vuokratyöntekijä, laskutusosuuskunta, osuuskunta

Vuokratyö-
yritykset

mol.fi
kuntarekry.fi
duunitori.fi

Muut julkiset ja
yksityiset työn-
hakusivustot ja
neuvontapalvelut

Piilotyöpaikat eli
paikat, jotka eivät
ole julkisesti
haussa
Avoin työhakemus

Omat
verkostot

TYÖNHAKU

Työhakemus ja CV tai sähköisen hakemuksen täyttäminen, työhaastatteluun valmistautuminen

Omakielinen neuvonta

Työnhakuun liittyvät kysymykset ovat usein kulttuurisidonnaisia. Baanan asiakkaat olivat tyytyväisiä siihen, että saivat tarvittaessa selvennystä asioihin omalla äidinkielellään tai sellaisella vieraalla kielellä, jota puhuivat ja ymmärsivät sujuvasti. Pääsääntöisesti neuvonta aloitettiin aina suomen kielellä. Baana-pisteillä ei toiminut varsinaisia tulkkeja, vaan neuvojat työskentelivät useilla kielillä.

Työnhakuun on löydettävissä useita hyviä oppaita ja kattavia verkkosivuja, joita selaamalla saa paljon tietoa työnhausta. Osa oppaista ovat selkokielisiä. Baana-hanke tuotti työnhakua tukevaa materiaalia eri kielillä. Työnhaun yhdeksän askelta on saatavilla suomen, arabian, farsin ja englannin kielillä. Nämä materiaalit löytyvät sähköisenä versiona osoitteesta baanalla.fi.

Rekrytointitilaisuus

Rekrytointitilaisuus on tapa varmistaa neuvonnan asiakkaan pääsy työhaastatteluun. Se on samalla työnantajalle hyvä tapa tavata useita potentiaalisia työntekijöitä sekä kertoa yrityksestä ja avoimista työtehtävistä laajalle joukolle.

Baana-hankkeen aikana järjestettiin useita rekrytointitilaisuuksia, joihin osallistui kymmeniä työnhakijoita ja joista noin puolet sai työpaikan suoraan tilaisuudesta tai muutaman päivä sen jälkeen.

Harjoitteluhaastattelu vaatii sekä hakijan että haastattelijan motivaatiota. Onnistuneet esimerkit kannustavat.

VINKKEJÄ NEUVOILLE SIITÄ, MITEN REKRYTOINTITILAISUUS JÄRJESTETÄÄN

1. Seuraa alueesi ajankohtaisia tapahtumia. Mikä on kasvava ala? Ota rohkeasti yhteyttä yrityksiin, joilla on jatkuva työntekijätarve tai useita avoimia työtehtäviä auki.
2. Sovi rekrytointitilaisuudesta yrityksen kanssa. Minkälaista osaamista avoimiin tehtäviin tarvitaan? Milloin rekrytointitilaisuus olisi sopiva järjestää? Ja missä se kannattaa järjestää?
3. Etsi sopivat työnhakijat omista asiakkais-tasi ja verkostojen kautta (esimerkiksi oppilaitokset, TE-toimisto). On tärkeää, että avoimista työpaikoista tiedotetaan avoimesti kaikille kiinnostuneille.
4. Pidä harjoitteluhaastattelukerta tai sparraa kriteerit täyttävät työnhakijat ennen varsinaista rekrytointitilaisuutta.
5. Kutsu sopivat henkilöt rekrytointitilaisuuteen ja huolehdi, että he löytävät paikalle. Ole vastassa hakijoita tai sovi yrityksen edustajan kanssa siitä, kuka vastaanottaa hakijat.
6. Rekrytointitilaisuus voi alkaa lyhyellä yritysesittelyllä. Pidä huoli siitä, että kaikki hakijat pääsevät työhaastatteluun, jos heille on niin luvattu. Koordinoi rekrytointitilaisuutta yhdessä yhteistyöyrityksen tai -yrityksien kanssa.
7. Varmista, että kaikki saavat palautetta haastattelusta ja tietävät, milloin täytetyistä tehtävistä ilmoitetaan sekä mistä saavat jatkossa apua työnhakuun.

Työhaastatteluharjoitus

Työhaastattelu on tärkeä osa rekrytointia. Baana-hankkeen asiakkailta työhaastattelut sujuivat usein helpommin kuin työhakemuksen kirjoittaminen. Työhaastatteluja kannattaa silti harjoitella. Harjoitteluhaastatteluissa luodaan mahdollisimman todenmukainen haastatteluympäristö.

VINKKEJÄ HARJOITTELUHAASTATELUN TOTEUTTAMISEEN:

1. Hakija saa etukäteen tehtäväkseen tutustua avoimeen työtehtävään, johon harjoitteluhaastattelu kohdistuu.
2. Haastattelijana voi toimia henkilö, joka ei ole hakijalla liian tuttu ja jolla on kokemusta työhaastatteluista. Baana-hankkeessa haastattelijat olivat vapaaehtoisia, hankkeen yhteistyöverkoston jäseniä. Verkostoa hyödynnettiin laajasti myös aitoihin työhaastatteluihin pääsyssä.
3. Haastattelijat valmistautuu harjoitteluun valmistelemalla kysymyksiä sekä pohtimalla sitä, mistä asioista ja miten palautetta kannattaa antaa. Palaute on tärkeää harjoitteluhaastatteluissa, jotta haastateltava ymmärtää miten voisi toimia paremmin seuraavassa haastattelussa.
4. Harjoitteluhaastattelu vaatii sekä haastateltavan että haastattelijan motivaatiota ja sitoutumista.
5. Harjoitteluhaastatteluissa huomattiin, että suomen kielen taito oli usein riittävä, mutta hakijat jännittivät sen käyttöä. Haastateltavat kaipasivat rohkaisua ilmaista itseään vieraalla kielellä.

Työhakutyöpajat ja -kerhot

Curriculum vitae eli CV eli ansioluettelo vaaditaan lähes kaikkiin avoimiin työtehtäviin haettaessa. Usein työnantajat haluavat myös kirjallisen hakemuksen tai lyhyen esittelytekstin työnhakijasta.

CV:n työstäminen ryhmässä on hyvä tapa jakaa osaamista ja saada CV tehtyä valmiiksi. Hyvän CV:n tekeminen vaatii vaivannäköä: sen on oltava visuaalisesti puhutteleva, ytimekäs ja informatiivinen. CV:n työstäminen yhdessä onnistuu mukavasti työpajatyöskentelynä. Työpajan voi järjestää ryhmälle sopivassa paikassa ja sopivana aikana. CV-työpaja kannattaa toteuttaa yhteistyössä kentän muiden toimijoiden, esimerkiksi maahanmuuttajien omien yhdistysten, kanssa.

ONNISTUNEeseen CV-TYÖPAJAAN TARVITAAN:

- Useita käsipareja ohjaamaan CV:n työstöä ryhmässä.
- Opastusta siihen, miten CV:n saa visuaalisesti selkeäksi kokonaisuudeksi.
- Teknistä osaamista CV:n tekoon sopivien ohjelmien käyttöön. Hyvä ohjelma on sellainen, jolla työnhakija pystyy itsenäisesti päivittämään CV:nsä. Joskus on parasta tyytyä vähemmän näyttävään ohjelmaan, jotta päivityskelpoisuus säilyy.
- Työelämäntuntemusta ja rekrytointikokemusta, jotta osallistujia ohjataan kirjaamaan CV:n oleelliset asiat. Myös vapaaehtoistoiminta kannattaa kirjoittaa ansioluetteloon.
- Kieli- tai kulttuuritietoutta, jotta osallistujat saavat vastauksen myös sellaisiin kysymyksiin, joita eivät osaa suomen kielellä kysyä. Oman kielen tai kulttuurin edustaja edistää huomattavasti hyvän CV:n tekoa.
- Tarpeeksi aikaa CV:n työstämiseen. Työpajaan kannattaa varata vähintään kolme tuntia.
- Toimivat tietokoneet kaikille työpajaan osallistujille.

**Myös vapaaehtoistoiminta
kannattaa kirjoittaa
ansioluetteloon.**

**Hyvä sovellus on sellainen,
jolla työnhakija pystyy itsenäisesti
päivittämään CV:nsä.**

Työnhakukerho

Työnhakuneuvontaa voi järjestää yksilöneuvonnan lisäksi kerhoina tai kursseina ryhmille. Baana-hankkeessa järjestettiin useita työnhakukerhoja, jotka toteutettiin yhteistyössä erilaisten monikulttuurista- tai maahanmuuttajatyötä tekevien yhdistysten kanssa.

HUOMIOITA KERHOMUOTOISEEN TYÖNHAKUNEUVONTAAN:

- Kokoa kerhoa varten oma ryhmä tai tuota jo toimivaan ryhmään työnhakuneuvontaa teematisena sisältönä. Kerhokertoja voi olla tarpeen mukaan, Baanan kerhot tapasivat 3–6 kertaa.
- Mieti kerhon tavoite. Jos kerhon tavoitteena on osallistujien itsenäisen työnhaun edistäminen, tehkää konkreettisia harjoituksia, joista annetaan palautetta. Valmistaudu myös kertomaan siitä, mistä saa apua työnhakuun jatkossa.
- Kannustaminen ja motivointi voivat olla kerhon parasta antia. On tärkeää saada palautetta ja rohkaisua työnhakuun.
- Mieti kerhon teemat ja sisällöt etukäteen. Varaudu kuitenkin siihen, että ryhmässä keskustellaan laajasti työnhausta ja suomalaisesta työkultuurista. Baanan kerhoissa ryhmäläiset kysyvät huivin käytöstä, suomalaisten ennakkoluuloista maahanmuuttajia kohtaan ja suomalaisen työkultuurin kirjoittamattomista säännöistä.
- Ryhmässä sujuvasti suomen kieltä osaavat tulkkaavat helposti muille osallistujille. Joskus kielten sekamelska vaatii kärsivällisyyttä ja käsiteltäviä asioita ei kannata suunnitella kovin montaa per kerhokerta.

CV-työpajaan kannattaa mahdollisuuksien mukaan pyytää mukaan osallistujien omaa kieltä osaavia neuvojia.

Kannustaminen ja motivointi voivat olla kerhon parasta antia. On tärkeää saada palautetta ja rohkaisua työnhakuun.

Esimerkki onnistuneesta neuvonnasta: Baana-piste

Baana-piste eli maahanmuuttajia työhaussa palveleva matalan kynnyksen neuvontapiste avattiin Turussa sijaitsevassa kauppakeskus Skanssissa lokakuussa 2016. Baana-piste toimi yhteisissä tiloissa Yhteispalvelu Monitorin kanssa, mikä on mm. Turun kaupungin, Varsinais-Suomen TE-toimiston, KELAN, Maistraatin ja Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän yhteinen palvelupiste. Tästä oli paljon etua kun asiakkaan kanssa voitiin vaikka yhdessä käydä tapaamassa Kelan tai TE-toimiston työntekijää.

Toinen Baana-piste avattiin myöhemmin vuonna 2017 Turun keskustassa Turun kaupungin ylläpitämän Työpisteen tiloissa. Molemmat Baana-pisteet olivat helposti saavutettavia.

Baana-pisteillä yli 2500 asiakaskäyntiä

Baana-pisteillä asiakkaita neuvottiin työhaussa jokaisena arkipäivänä ilman ajanvarausta tai erikseen sovittuna aikana. Neuvontaa annettiin arabian, somalin, persian, venäjän, englannin ja suomen kielillä. Asiakkaan kannatti varata aika, jos hän halusi varmistaa palvelun jollakin tietyllä kielellä, mutta neuvontaa sai myös ilman ajanvarausta. Aukioloajoista ja palvelukielistä tiedotettiin nettisivuilla ja Facebookissa. Baana-pisteillä oli vajaan kolmen vuoden aikana yhteensä yli 2500 asiakaskäyntiä.

Asiakkaiden kanssa keskityttiin työhaun asiakirjojen kuten CV:n ja työhakemuksen täyttämiseen sekä avointen työ- ja koulutuspaikkojen etsintään. Joillakin asiakkaalla oli haasteita oleskelulupiin liittyvissä kysymyksissä ja epäselvissä työsuhteissa. Tarvittaessa asiakkaita autettiin pankkitilin avaamisessa ja verokortin hankkimisessa.

Baana-neuvonta sai hyvää palautetta sekä asiakkailta että yhteistyökumppaneilta. Neuvonta ja muut Baana-hankkeen hyvät käytännöt siirrettiin hankkeen loputtua Turun kaupungin maahanmuuttajien Osaamiskeskukseen.

Baana-pisteen neuvontojen periaatteena oli, että neuvonnassa ei ole kiire ja jokaisen asiakkaan tilanteeseen perehdytään huolellisesti. Toinen lähtökohta oli se, että asiakkaita kannustetaan ja rohkaistaan oma-aloitteisuuteen.

Neuvonnan onnistumisen kulmakivinä olivat omakieliset ja -kulttuuriset neuvojat, mahdollisuus keskittyä kuuntelemaan asiakasta ja hänen tilannettaan sekä pitää asiakkaaseen yhteyttä, liikkua sinne missä neuvontaa tarvittiin, toimiva yritys yhteistyö sekä moninainen ja tiivis yhteistyöverkosto.

ASIAKAS

NEUVONTA BAANA-PISTEELLÄ

- Omakielinen neuvonta
- Henkilökohtaisen suunnitelman luominen
- Työnhakuvalmennus
- Kulttuuritulkkina toimiminen
- Työelämä tietouden antaminen
- Työhaastatteluväily
- Yrittäjyysväily

TYÖHAUN AIKAINEN TUKEMINEN

- Yhteydenpito työnhau alkumetreillä
- Aktiiviseen työnhakuun kannustaminen
- Verkostojen kartuttaminen
- Urapolun rakentaminen
- Rekrytointitilaisuudet yhdessä yritysten kanssa
- Ammattikorttikoulutukset
- Ryhmäväily työnhakuun

BAANA-PISTE
Työllisyysneuvontaa
maahanmuuttajille

BAANA-PISTEEN TUKITOIMINNOT

- Yhteistyöverkoston rakentaminen ja ylläpito
- Hyvien käytäntöjen jalkauttaminen

TYÖELÄMÄSSÄ TUKEMINEN

- Ammattisanasto tutuksi
- Osaamisen tunnistaminen
- Ammatti- ja osaamiskortit käyttöön ja perehdytysvideot osoitteesta: www.baanalla.fi

HYÖDYLLISIÄ LÄHTEITÄ JA MATERIAALEJA

Maahanmuuttovirasto: www.migri.fi

Esimerkkejä ja ohjeita ulkomaalaisen työllistämiseen:

Työllistäminen turvapaikanhakijoiden kotoutumisen tukena Taidoista työpoluiksi -projektin kokemuksia. Mari Mononen. Rinnekodin julkaisuja. 2016: http://www.taidoistatyopoluiksi.fi/files/6614/7938/2021/Tyollistaminen_turvapaikanhakijoiden_kotoutumisen_tukena.pdf

Tienhaaroja ja umpikujia. Maahanmuuttaja-asiakkaat neuvonta- ja ohjaustyössä. Pakolaisapu. 2018: https://pakolaisapu.fi/wp-content/uploads/.../tienhaarojajaumpikujia23.2_nettiin.pdf

Oleskeluluvista: <https://kotouttaminen.fi/oleskeluluvat>

Työ- ja elinkeinotoimisto eli TE-palvelut: <http://toimistot.te-palvelut.fi/>

Työsuojelun näkökulmasta: <https://www.tyosuojelu.fi/tyosuhde/ulkomainen-tyontekija>

Tutkintojen tunnistaminen ja tunnustaminen:

Opetushallitus: https://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/tutkintojen_tunnustaminen

Ammatillisen koulutuksen näkökulmasta: <https://www.opintori.info/hc/fi/articles/115002791432-Osaamisen-tunnistaminen-ja-tunnustaminen>

Oppaita ja materiaalia työnhakuun:

Työnhaun ja työelämän kattava opas: Työelämän ABC. STTK. 2014. https://www.sttk.fi/wp-content/uploads/2014/01/STTK_TYO_ABC_OPAS.pdf

Useita erilaisia materiaaleja työnhakuneuvontaan ja uravalmennukseen: <http://www.koulutustakuu.fi/tuotetori/>

Selkokielen työnhakuopas: <https://monikulttuuriyhdistys.fi/materiaalit/tyoelaman-abc/>

Näin haet töitä - Vinkkejä työnhakuun selkokielellä, 2019. Hanna-Kaisa Turja. Baana-hankkeen julkaisu: www.baanalla.fi/materiaalipankki

Työelämäsanastoa selkokielellä:

<https://selkokeskus.fi/selkokieli/selkokielen-sovellukset/tyoelamasanastoa-selkokielella/>

Töissä täällä verkoston materiaalia työnantajille: www.toissataalla.fi

Materiaalia kommunikoinnin tueksi: Papunetin kuvapankki: <http://papunet.net/materiaalia/kuvapankki/>

Baanalle tehdyt opinnäytetyöt löytyvät:

<https://www.theseus.fi/handle/10024/2050>:

Tuominen, Juha 2018. Maahanmuuttajien työllisyyden edistäminen neuvontatyössä Case: Baana-hankkeen neuvontapisteen kehittäminen

Oja, Tuulia 2017. Hei mä haluan töihin! Mitä nyt? Maahanmuuttajanaisten työllistymistä edistämässä

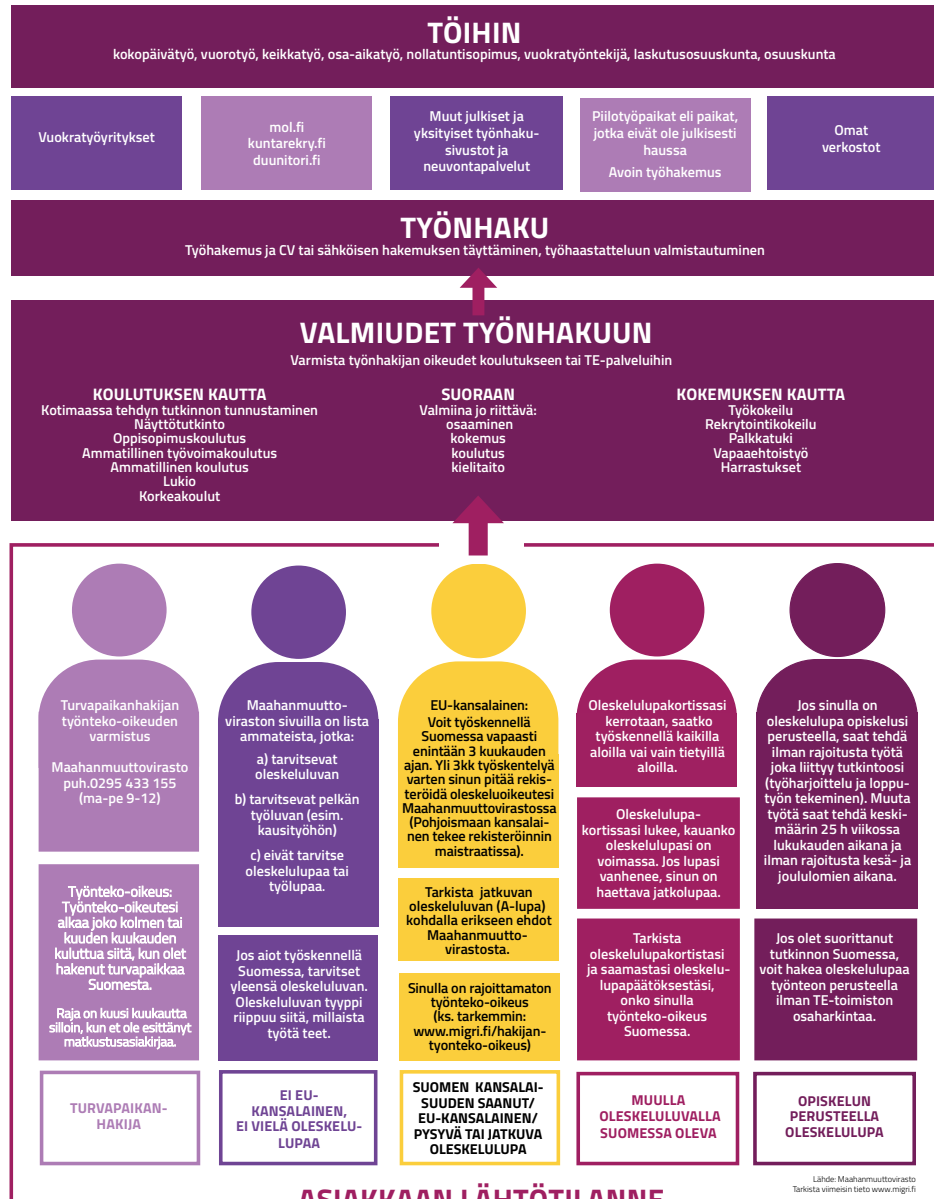
Maanpää, Anneli 2018. Palkkatyön vaikutus sosiaalietuuksiin Ohjaustyökalu maahanmuuttajien työllistämistä edistävän Baanahankkeen käyttöön

LIITTEET

Polku työelämään -kartta

Maahanmuuttajan polku työhön Suomessa

Hahmota tämän kartan avulla sopiva polku työelämään

ASIAKKAAN LÄHTÖTILANNE

TURVAPAIKANHAKIJA MEILLE TÖIHIN?

Oletko löytänyt pätevän tekijän,
mutta hän on turvapaikanhakijana Suomessa?

Tiesitkö, että turvapaikanhakijalla on oikeus työntekoon 3 tai 6 kuu-
kauden kuluttua hänen haettuaan turvapaikkaa. Turvapaikanhakijan
työnteko-oikeus perustuu ulkomaalaislakiin (301/2004, 79 §) ja sitä
ei tarvitse hakea erikseen.

Kuinka varmistun juuri kyseisen henkilön työnteko-oikeudesta?

Työnantajalla on velvollisuus varmistaa, että ulkomaalaisella
työntekijällä on vaadittava työntekijän oleskelulupa tai hän ei
tarvitse oleskelulupaa. Ensisijaisesti työnantaja voi kysyä tätä
työnhakijalta itseltään. Työnantaja voi varmistaa työnteko-
oikeuden voimassaolon Maahanmuuttovirastosta puhelimitse
0295 433 155. Puhelinnumero palvelee työnantajia maanan-
taista perjantaihin kello 9–12.

Miksi palkkaisin turvapaikanhakijan?

Moni turvapaikanhakija haluaa tehdä töitä. He ovat motivoitu-
neita sekä päteviä työntekijöitä. Työ on hyvä kotouttamisen ja
kielen oppimisen keino. Turvapaikanhakijan on korkeasta moti-
vaatiosta huolimatta vaikea saada töitä suomalaisilta työmark-
kinoilta niin rakenteista kuin asenteistakin johtuen. Ottamalla
turvapaikanhakijan töihin tarjoat hänelle palkan lisäksi arvokas-
ta työkokemusta ja mahdollisuuden elättää itsensä. Työ on yksi
parhaista kotoutumisen keinoista.

Miten maksan turvapaikanhakijalle palkan?

Useimmilla turvapaikanhakijoilla ei valitettavasti ole mahdol-
lisuutta avata Suomessa pankkitiliä, mutta keinoja maksaa
palkka on silti useita. Palkan voi maksaa prepaid-kortille (esim
Monikortti www.moni.fi). Turvapaikanhakija voi selvittää pal-
kanmaksumahdollisuuden esimerkiksi jonkin yhdistyksen tilille.
Palkan voi maksaa myös käteisenä. Käteisenä maksetusta pal-
kasta on syytä ottaa palkanmaksun todentamiseksi palkansaa-
jan allekirjoittama kuitti.

Ohjeet turvapaikan- hakijan palkkaamiseen

Mihin turvapaikanhakija maksaa verot?

Suomessa työskentelevä turvapaikanhakija maksaa verot Suomeen. Turvapaikanhakijalle luodaan keinotunnus verojen maksamista varten.

Mihin saakka työnteko-oikeus on voimassa?

Turvapaikanhakijan työnteko-oikeus on voimassa kunnes turvapaikkahakemukseen annettu päätös on lainvoimainen. Mikäli päätös on myönteinen, oleskelulupaan sisältyy lähes aina työnteko-oikeus. Mikäli päätös on kielteinen, turvapaikanhakijan oikeus tehdä töitä jatkuu mahdollisen valituksen käsittelyn ajan. Mikäli työntekijäsi on saanut kielteisen päätöksen turvapaikkahakemukseensa, hän voi selvittää mahdollisuuden hakea oleskelulupaa työn perusteella. Oleskelulupa työn perusteella haetaan aina yhdessä työnantajan kanssa.

Lähteet ja lisätietoa:

Maahanmuuttovirasto:
<http://migri.fi/tyonantajalle>

Mari Mononen: Työllistäminen turvapaikanhakijoiden kotoutumisen tukena Taidoista työpoluiksi-projektin kokemuksia. RINNEKODIN JULKAISUSARJA 3. 2016

ONKO SINULLA KYSYMYKSIÄ AIHEESTA? OTA YHTEYTTÄ.

Baana – verkostomainen rekrytointimalli
maahanmuuttajien työllistymiseen

Yhteystiedot löydät täältä:

www.baanalla.fi

Näin haet töitä

ALOITA TYÖNHAKU

1. Kirjoita hyvä CV eli ansioluettelo. Voit tehdä itsestäsi myös lyhyen esittelyvideon.
2. Etsi työpaikkoja useasta eri paikasta. Etsi netistä, kysy ystäviltäsi ja tuttaviltasi. Selvitä vuokratyöyritysten avoimet työpaikat. Muista myös piilotyöpaikat eli ne paikat, jotka eivät ole julkisesti auki.
3. Ole aktiivinen! Hae useita työpaikkoja!

HAE AVOINTA TYÖPAIKKAA

4. Tutustu huolellisesti etukäteen työpaikkaan, johon olet hakemassa.
5. Täytä mahdollinen sähköinen hakemus ja vastaa sen kaikkiin kysymyksiin tai kirjoita pyydettäessä hyvä vapaamuotoinen hakemus (max 1 sivu). Pyydä ystävääsi lukemaan hakemus ennen sen lähettämistä.
6. Soita yritykseen ja kysy lisätietoja työpaikasta, jos siitä on ilmoituksessa mainittu.
7. Kun saat kutsun haastatteluun, valmistaudu siihen huolellisesti etukäteen.
8. Saavu haastatteluun ajoissa. Tee hyvä ensivaikutelma.

JOS ET SAA TYÖPAIKKAA

9. Älä lannistu! Jatka työnhakua!

KÄÄNNÄ!

- 1. Hyvästä CV:stä eli ansioluettelosta löytyvät** yhteystietosi, valokuvasi, koulutustastasi, aikaisempi työkokemuksesi, mahdolliset luottamustehtäväsi ja harrastuksesi, omat vahvuutesi työntekijänä, suosittelijasi, erityistaitosi sekä kielitaitosi. Canva.com-palvelusta löytyy hieno ilmainen pohja kirjalliselle CV:lle. Video-CV:n hyvä pituus on noin minuutti ja sen voi kuvata omalla kännykällä. Kuvaa video yhdellä otolla, mutta harjoittele esiintymistä etukäteen ja ole itsevarma. Videolla saat tuotua enemmän esiin persoonaasi. Ensimmäiset 10 sekuntia ovat tärkeimmät, koska niillä vangitset katsojan kuuntelemaan sinua!
- 2. Työpaikkailmoituksia löytää monesta paikasta.** Tutustu TE-palveluiden nettisivuihin kun aloitat työhaun. Voit etsiä työpaikkailmoituksia sinua kiinnostavien yritysten netti- ja Facebook-sivuilta. Voit ilmoittautua työnhakijaksi eri vuokratyöyrityksille, jotka pyrkivät löytämään sinulle soveltuvaa työtä. Kannattaa puhua työhausta myös ystäville ja tuttaville. Voit lähettää sinua kiinnostaville yritysille myös avoimia hakemuksia, vaikka heillä ei olisi sillä hetkellä avoimia työpaikkoja. Avoimessa hakemuksessa vakuuta työnantaja siitä, että olet heille tarpeellinen. Valmistele avoin hakemus huolellisesti.
- 3. Hae useita työpaikkoja samanaikaisesti!** Ei kannata jäädä odottamaan vastausta yhdestä paikasta, vaan hakea jatkuvasti useita työpaikkoja. Muista kuitenkin kohdistaa jokainen hakemus siihen työpaikkaan, jonne hakemuksesi lähetät.
- 4. Tutustu etukäteen hakemaasi työpaikkaan.** Se osoittaa, että olet motivoitunut. Löydät tietoa yrityksistä netistä.
- 5. Hyvä työhakemus on lyhyt, selkeä ja ytimekäs.** Kirjoita työhakemukseen, mitä työtehtävää haet ja kuka olet. Kerro mitä osaat ja perustele, miksi olet hyvä hakija juuri hakemaasi tehtävään. Innosta työnantajaa kutsumaan sinut työpaikkahaastatteluun. Työpaikkaa haetaan usein netissä olevalla lomakkeella. Täytä nettilomake huolellisesti. Varaa sen täyttämiseen tarpeeksi aikaa ja rauhallinen paikka.
- 6. Kysy työntajalta lisätietoja työpaikasta soittamalla.** Soita työntajalle, jos työpaikkailmoituksessa annetaan siihen lupa (usein ilmoituksessa mainitaan soittoaika ja yhteystiedot). Soittaessa esittele itsesi selkeästi ja kerro miksi soitat. Varmista myös, että puhut oikean henkilön kanssa. Kysy, onko hakemuksesi tullut perille. Mieti valmiiksi muutama kysymys, joihin halua vastauksen työntajalta. Kysymällä osoitat aktiivisuutesi ja kiinnostuksesi.
- 7. Kun sinut kutsutaan haastatteluun,** valmistaudu siihen huolellisesti. Haastattelija saattaa kysyä esimerkiksi edellisestä työpaikastasi ja työtehtävistäsi. Haastatteluissa kysytään usein sitä, miksi haet juuri kyseistä työpaikkaa. Valmistaudu kertomaan myös omat vahvuutesi ja heikkoutesi. Mieti etukäteen muutama kysymys, jotka haluat haastattelussa kysyä työntajalta.
- 8. Työhaastattelu on tärkeä tilaisuus.** Muista saapua haastatteluun ajoissa ja pukeutua siististi. Kätkele haastattelijaa reippaasti ja katso häntä silmiin, jotta annat hyvän ensivaikutelman. Ole haastattelutilanteessa oma itsesi ja korosta vahvuksiasi. Vastaa kysymyksiin asiallisesti ja iloisesti. Osoita aktiivisuutesi kysymällä myös itse jotain! Ota haastatteluun mukaan kaikki tarvittavat työ- ja koulutodistukset.
- 9. Älä lannistu, jos et saa työpaikkaa!** Ole aktiivinen työnhakija ja hae montaa työpaikkaa samanaikaisesti. Uusia työpaikkoja aukeaa jatkuvasti, joten kannattaa suhtautua työnhakuun positiivisesti ja sinnikkäästi.

Pitelet käsissäsi julkaisua, joka on osa Baana-hankkeessa kehitettyä verkostomaista rekrytointimallia. Verkostomainen rekrytointimalli edistää maahanmuuttajien työllistymistä. Onnistuneeseen työllistymiseen tarvitaan sekä laaja verkosto aina työnhakuneuvojista työntajiin että hyviä innovatiivisia keinoja työllistymisen edistämiseksi. Näistä muodostuu kehittämämme verkostomainen rekrytointimalli. Tämä malli on jaettu kohderyhmien mukaan neljään osaan niin, että yksi julkaisuista on suunnattu ennen kaikkea työnhakijoille, toinen työnhakuneuvojille, kolmas yritysneuvojille ja neljäs työnantajille. Toivottavasti löydät näistä julkaisuista itsellesi hyviä vinkkejä maahanmuuttajien työllistymisen edistämiseen!

TYÖN-
HAKIJALLE

TYÖN-
ANTAJALLE

TYÖN-
HAKU-
NEUVOJALLE

YRITYS-
NEUVOJALLE